

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 6/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 15/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 15/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **364,62 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa podanej na ústavnom súde 19. novembra 2021 vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáha

proti [REDAKOVANÉ] nemajetkovej ujmy vo výške 240 000 eur. Podľa sťažovateľa zažil neľudské, nehumánne, hrubé, kruté a ponižujúce správanie, keď ho nahého a pripútaného o radiátor nehumánnym očuchávaním vlčiakom s použitím obušku proti jeho slobodnej vôli a vykonaním zjavne nehumánnej, a teda v konečnom dôsledku nezákonnej eskorty v putách a vláčením ho spútaného ako zvieru predviedli na nezákonné pojednávanie, čo malo za následok zhoršenie zdravotného stavu sťažovateľa, ktorý bol v danom čase invalidným dôchodcom. Sťažovateľ argumentuje, že od podania žaloby 9. júla 2018 sa okresný súd o vec riadne nestará, nekoná s urýchlením, jediné pojednávanie vo veci nariadené na 25. január 2021 bolo zrušené z dôvodu preloženia zákonnej sudkyne na vyšší súd. Sťažovateľ tento stav identifikuje ako viac ako 3 roky a 4 mesiace trvajúce konanie na súde prvej inštancie bez rozhodnutia, čo je podľa neho z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné. Vec má pre sťažovateľa mimoriadny význam, pretože je invalidný dôchodca.

2. Na základe uvedeného sťažovateľ žiada vysloviť porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje, aby okresný súd konal bez zbytočných prietáhov, boli mu priznané primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 eur a náhrada trov konania.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 6/2022-13 z 18. januára 2022 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd uviedol, že sa mu podaná ústavná sťažnosť javí ako neopodstatnená, pretože v konaní sa nevyskytlo žiadne podstatné obdobie nečinnosti. V predmetnej veci bol po realizácii úkonov spojených s podanou žalobou nariadený prvý termín pojednávania na 25. január 2021, avšak došlo k jeho zrušeniu z dôvodu odchodu pôvodnej zákonnej sudkyne na Krajský súd v Bratislave.

5. V súvislosti s dĺžkou konania okresný súd poukázal na opatrenia prijaté v súvislosti s predchádzaním šíreniu ochorenia COVID-19, keď súd pracoval v obmedzenom režime, ale aj z dôvodu, že v predmetnej veci došlo dvakrát k zmene zákonného sudcu. I napriek uvedenému okresný súd vykonával jednotlivé úkony priebežne a v primeraných lehotách a na pojednávaní konanom 20. januára 2022 vo veci rozhodol rozsudkom. V súčasnosti zákonný sudca pripravuje jeho písomné vyhotovenie.

6. Poukázal na skutočnosť, že nezanedbateľným faktorom vplývajúcim na celkovú dĺžku konania je fluktuácia zamestnancov tunajšieho súdu, a to na všetkých pracovných pozíciách vrátane sudcov. Podľa názoru okresného súdu k prietahom v napadnutom konaní došlo z objektívnych príčin, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia, keď nie je fyzicky možné vybavovať všetky pridelené veci priebežne. Za uvedenú situáciu je podľa názoru okresného súdu v plnej miere zodpovedná

Slovenská republika, ktorá dlhodobo (viac ako 15 rokov) nerieši objektívnu situáciu okresného súdu.

7. Zákonný sudca k uvedenému dodal, že hneď po pridelení veci konal, o čom svedčí aj to, že už 18. októbra 2021 zadal spisovej kancelárii pokyn na vypravenie predvolania na pojednávanie, ktoré nariadil na 20. január 2022. Predvolanie na pojednávanie bolo sťažovateľovi vypravené 3. novembra 2021 a prevzal ho až 25. novembra 2021, teda v závere odbernej lehoty. Predmetnú ústavnú sťažnosť doručil sťažovateľ ústavnému súdu 19. novembra 2021. Inými slovami, ak má daná vec pre sťažovateľa „*mimoriadny význam*“ a čaká na to, kedy sa už vo veci bude konať, mohol si vyzdvihnúť zásielku hneď a oboznámiť sa s ňou. Sťažovateľ však namiesto toho venoval skôr pozornosť podaniu ústavnej sťažnosti, ktorú podal v čase, keď už bolo zrejmé, že už má „*na ceste*“ predvolanie, vo veci sa koná a je stanovený aj termín pojednávania. Zákonný sudca tiež poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ sa od začatia sporu ani raz nepokúsil podať sťažnosť predsedovi súdu, ani raz neurgoval nariadenie termínu pojednávania a ústavnú sťažnosť podal až v stave, keď si mohol ľahko preveriť, že sa vo veci už vlastne koná.

8. Zo súdneho spisu vyplýva, že „*sťažovateľ doručil súdu žalobu dňa 9. júla 2018. Vec bola pridelená sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Dňa 23. augusta 2018 preukázal sťažovateľ, že uhradil súdny poplatok. Dňa 15. januára 2019 zadala zákonná sudkyňa pokyn spisovej kancelárii, aby bola vypravená žaloba na vyjadrenie žalovanému. Žalovaný prevzal žalobu 18. februára 2019. Dňa 22. marca 2019 bolo súdu doručené vyjadrenie žalovaného. Dňa 10. apríla 2019 zadala zákonná sudkyňa pokyn spisovej kancelárii na vypravenie vyjadrenia žalovaného sťažovateľovi. Žalovaný sa k veci vyjadril podaním z 31. mája 2019. Na výzvu súdu zaslal žalovaný vyjadrenie, ktoré bolo súdu doručené 21. júna 2019. Toto podanie bolo doručené na vedomie sťažovateľovi, ktorý k nemu zaujal postoj v podaní doručenom súdu dňa 12. augusta 2019. Podanie sťažovateľa bolo zaslané žalovanému 30. januára 2020. Pre známe okolnosti súvisiace s pandemiou bol zákonnou sudkyňou stanovený termín pojednávania až dňa 8. septembra 2020 na deň 25. január 2021. Ten bol následne zrušený pre preloženie zákonnej sudkyne na Krajský súd v Bratislave a následne došlo k pretrvávaniu pandémie v ďalších vlnách a tiež k dvom zmenám zákonného sudcu.*“. Aj keď sa javí, že sa vyskytli v činnosti súdu etapy pomalšieho konania, nemožno tvrdiť, že by súd nekonal, a z tohto pohľadu sa požadované zadostučinenie v sume 4 000 eur javí ako zjavne neprimerané.

II.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že zotrváva na obsahu a dôvodoch uvedených v ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstata námietok sťažovateľa, ktorý v napadnutom konaní vystupuje v pozícii žalobcu, v súvislosti s namietaným porušením označených práv je založená na jeho tvrdení o nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní, v ktorom sa do podania ústavnej sťažnosti nekonalo jediné

pojednávania a vo veci nebolo vydané žiadne meritórne rozhodnutie. Napadnuté konanie, ktorého predmetom je kompenzačný nárok sťažovateľa, nie je ani po viac ako 3 rokoch a 4 mesiacoch právoplatne skončené.

11. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Vychádzajúc zo základných kritérií hodnotenia prejednávania veci v primeranej lehote, ústavný súd otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť, povahu veci, ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania a postup Krajského súdu v Bratislave, ktorý bol v danej veci odvolacím súdom.

13. Pokiaľ ide o kritérium právnej a skutkovej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že danú vec možno považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Z tohto pohľadu preto nemožno prijať záver, že by dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená skutkovou, resp. právnou zložitou veci, o čom svedčí aj skutočnosť, že vo veci bolo meritórne rozhodnuté na prvom uskutočnenom pojednávaní.

14. Pokiaľ ide povahu veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že nie je takou závažnou, aby si vyžadovala osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jej rozhodovania.

15. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd zo súdneho spisu okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú súčinnosť zo strany sťažovateľa, ktorý na výzvy súdu reagoval v súdom stanovených lehotách. Na druhej strane sťažovateľ počas napadnutého konania ani raz nepožiadaval o nariadenie pojednávania, ani nevyužil možnosť podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu, ale obrátil sa priamo na ústavný súd.

16. Z predloženého spisu okresného súdu vyplýva, že konanie začalo podaním žaloby 9. júla 2018 a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Pri posudzovaní postupu okresného súdu ústavný súd identifikoval v priebehu napadnutého konania viaceré obdobia ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, v dôsledku ktorých došlo k neprimeranému predĺženiu napadnutého konania. Okresný súd bol nečinný takmer šesť mesiacov v období od zaplatenia súdneho poplatku sťažovateľom 23. augusta 2018 do zaslania žaloby na vyjadrenie žalovanému 18. februára 2019. Ďalšie obdobie nečinnosti možno identifikovať v čase od doručenia posledného vyjadrenia sťažovateľa 12. augusta 2019, ktoré bolo zaslané žalovanému až 30. januára 2020. Následne bol okresný súd opätovne nečinný a prvý termín pojednávania vo veci bol nariadený zákonnou sudkyňou až na 25. január 2021. Predmetné pojednávanie sa neuskutočnilo pre preloženie sudkyne na súd vyššej inštancie. Počas roka 2021 došlo k dvom zmenám zákonných sudcov a k ďalšej

nečinnosti v napadnutom konaní, keď zákonný sudca (ktorému bola vec pridelená 11. októbra 2021) až 18. októbra 2021 nariadil pojednávanie na 20. január 2022, na ktorom vo veci rozhodol negatívnym rozsudkom.

17. K argumentácii okresného súdu, podľa ktorej plynulosť napadnutého konania ovplyvnená aj v dôsledku prijímaných opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19, dáva ústavný súd do pozornosti, že, samozrejme, prihliada na túto objektívnu skutočnosť (uvedené ústavný súd zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020 či I. ÚS 109/2021, pozn.) a rovnako tak vníma aj prijaté právne opatrenia vrátane zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov, ako aj prijatej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov. Uvedenú skutočnosť ústavný súd reflektuje a zohľadnil ju pri priznaní finančného zadosťučinenia.

18. Ústavný súd konštatuje, že prvoradou ústavnou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sťažovateľ obrátil na súd so žiadosťou o rozhodnutie. Okresný súd opakovane, ako to vyplýva z aktuálnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. III. ÚS 166/2021, III. ÚS 164/2021, III. ÚS 37/2021, III. ÚS 204/2021, III. ÚS 378/2021, III. ÚS 106/2021, IV. ÚS 561/2021), ospravedlňuje svoj postup nadmernou zaťaženosťou súdu. Ústavný súd v spomínaných rozhodnutiach konštatoval, že sťažovateľmi opakovane namietané prietahy na okresnom súde indikujú rozsiahly a akútny problém, nielen čo sa týka počtu konaní, ale aj až extrémnej dĺžky procesov, ktorý si vyžaduje efektívne riešenie. Napriek uvedenému ústavný súd konštatuje, že ani takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku prostredníctvom označeného porušovateľa zodpovednosti za prietahy v konaní (II. ÚS 481/2017), keďže účelom posúdenia porušenia označených práv v ústavnej sťažnosti nie je pomenovať príčiny vzniku zbytočných prietahov, ale posúdiť, či k prietahom v konkrétnom napadnutom konaní došlo, vychádzajúc z hodnotiacich kritérií (bod 12 odôvodnenia). Systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu strán konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jeho práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

21. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 20. januára 2022 (a rozhodnutie aj vyhotovil), neprichádzalo do úvahy rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto ústavný súd návrhu sťažovateľa v tejto časti nevyhoviel (bod 4 výroku nálezu)

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

24. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur, čo odôvodňuje nečinnosťou okresného súdu.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), predmet konania, celkovú dĺžku konania, postup okresného súdu, skutočnosť, že vo veci bolo meritórne rozhodnuté, a dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje sumu 1 000 eur (bod 2 výroku nálezu). V prevyšujúcej časti návrhu nevyhoviel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 13 ods. 2). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je v sume 181,18 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej výške 384,08 eur.

Sťažovateľ žiadal priznať náhradu trov konania vo výške 364,62 eur, ktorá neprevyšuje uvedenú sumu, a preto mu bola priznaná v požadovanej výške (bod 3 výroku nálezu).

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu